

SAYI:

BAŞVURU NO:

KARAR TARİHİ: 17/08/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

: ...

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ

:

BAŞVURUYA KONU İDARE

:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı,
İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl
Müdürlüğü

BAŞVURUNUN KONUSU

:

Başvuran, çocuğu için verilen evde bakım ücretinin İdarece geç karar bağlandığını ifade etmekte, başvuru tarihi ile ücret verilmesinin kararlaştırıldığı tarih arasında geçen sürenin ücret ödemesinde dikkate alınmasını talep etmektedir.

BAŞVURU TARİHİ

:

23.2.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1.Şikâyet başvurusu, kızı dört yaşındaki'nun 21.06.2016 tarihinde İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden alınan 1 yıl süreli %100 ağır engelli raporuna istinaden, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğüne evde bakım ücreti için müracaatta bulunduğunu, tamamlaması gereken belgelere ilişkin bir form verilerek İzmir İli Balçova Kaymakamlığında bulunan Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat etmesi gerektiğinin belirtildiğini, Balçova Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat ederek istenilen belgeleri 2016 Haziran ayı bitmeden teslim ettiğini, evinde yapılan kontrol sonrasında belgelerinin il müdürlüğüne gönderileceği bilgisinin verildiğini ve yaklaşık 6 ay sonra evde bakım ücretinin bağlandığını, dolayısıyla rapor süresinin yarısının geçmiş olduğunu geriye dönük, rapor süresini veya müracaat tarihini kapsayacak bir ödeme yapılmadığını belirtmekte olup, evde bakım ücretinin müracaat tarihi esas alınarak bağlanmasını ve tarafına geriye dönük ödeme yapılmasını talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Başvuranın Başbakanlık İletişim Merkezi aracılığıyla 1700011985 sayılı yazı ile yapmış olduğu başvuruya verilen 15/02/2017 tarihli cevabi yazıda ilgili mevzuat gereğince kendisine geriye yönelik bir ödeme yapılamayacağı ifade edilmiştir.

3. İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne gönderilen bilgi ve belge talebine verilen 11/05/2017 tarih ve 23057 sayılı cevabi yazıda özetle; Başvuranın 20/07/2016 tarihinde gerekli belgelerle birlikte Balçova İlçe Bakım Heyetine başvuru yaptığı,

3.1. 22/07/2016 tarihinde başvuranın evinde sosyal inceleme yapıldığı, aynı tarihte bakım raporunun hazırlanarak 28/07/2016 tarihinde İl Müdürlüğüne gönderildiği, Müdürlüğe gelen dosyaların tarih sırasına göre incelendiği,

3.2. Bakım hizmetlerini değerlendirme heyetinin yaptığı inceleme neticesinde oluşturduğu raporda Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 10'uncu maddesinin a bendi gereğince farklı mesleki unvanlara sahip en az üç kişiden oluşmasının öngörüldüğü, ancak 22/07/2016 tarihli bakım formunda aynı meslek grubundan iki imza olması nedeniyle 06/09/2016 tarihli yazı ile Balçova Kaymakamlığına gönderildiği,

3.3. Balçova Kaymakamlığı tarafından 29/09/2016 tarihinde hazırlanan yeni rapor Müdürlüğe iletildiği, söz konusu rapor tarihsel sıralamaya göre incelenmiş ve 21/10/2016 tarih ve 50505 sayılı olur ile 01/11/2016 tarihinden itibaren evde bakım ücretinin ödenmesinin uygun görüldüğü,

3.4. İzmir İli'nde evde bakım ücreti başvurularının Valilik talimatı gereğince ilçe kaymakamlıkları bünyesinde oluşturulan ilçe bakım heyetleri tarafından değerlendirilip sonuçlandırıldığı, sonuçlanma süresinin dosya yoğunluğuna göre farklılaştığı, ancak dosyaların engelli mağduriyetine yol açmayacak şekilde sonuçlandırılmaya çalışıldığı,

3.5. Evde bakım ücreti başvurularının incelenmesi ve gerekli bilgi ve belgelerin dosyaya eklenmesi ve bakım raporu formunun hazırlanmasını takiben İl Müdürlüğüne ulaştığından eksik belge veya uygulama olmaması halinde takip eden ay içerisinde sonuçlandırılabilirdiği,

3.6. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının a bendinde ifade edilen "*Bakıma muhtaç özürlüye akrabaları tarafından ikametgâhında bakım hizmetinin verilmesi durumunda, bakım ücreti aşağıdaki belgelere istinaden bakım hizmetini veren kişiye, bakım hizmetinin verilmesini takip eden ay içinde il müdürlüğü tarafından ödenir.*" hükmü ile aynı Yönetmeliğin 8'inci maddesinin birinci fıkrasının b bendinde yer alan "*Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti bakıma muhtaç özürlüye aynı ilde bakım hizmeti verilmesini öngörmüş ise önerilen bakım hizmetinin türü il müdürlüğünce onaylanır.*" hükmünün birlikte değerlendirilmesi neticesinde başvuranın evde bakım ücreti talebinin rapor süresi nedeniyle durdurulan bir ödeme olmayıp ilk defa bağlanan ücret olması sebebiyle geriye dönük ödemenin mümkün olmadığı,

4. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'nün 16/06/2017 tarih ve 66478 sayılı yazısında söz konusu ödemenin yukarıda ifade edilen İl Müdürlüğü yazısında belirtildiği üzere mezkur Yönetmeliğin 14'üncü fıkrasının a bendi gereğince mümkün olmadığı, 2828 sayılı Kanunun ek 7'nci maddesinde evde bakım ücretinin ödenmesi için yapılacak başvurunun şekli, değerlendirilmesi, ve ödenmesine ilişkin usul ve esasların Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılacak Yönetmelikle

belirleneceğine hükmedildiği, Yönetmelik çalışmalarının devam ettiği, bu itibarla çıkarılacak Yönetmelikte öneride bulunacağımız hususların dikkate alınacağı,

5. Maliye Bakanlığının Kurumumuza ilettiği 22/06/2017 tarih ve 5637 sayılı yazıda ilgili talebe ilişkin mevzuat değişikliği ile ilgili talebin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Maliye Bakanlığına iletilmesi durumunda değerlendirileceği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 2709 sayılı T.C. Anayasası'nın;

6.1. "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesinin üçüncü fıkrası;

"Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz."

6.2. "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları;

"Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler."

6.3. "Yargı yolu" başlıklı 125'inci maddesinin yedinci fıkrası;

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." hükümlerini amirdir.

7. 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

"Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir." hükmü yer almaktadır.

8. 5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun Genel Esaslar Başlıklı 4'üncü maddesini g bendi

"g) Engeli olan çocuklara yönelik hizmetlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesi esastır" hükmünü amiridir.

9. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 7'nci maddesi;

"Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan bakıma ihtiyacı olan engellilere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti ya da sosyal yardım yapılmak suretiyle evde bakımına destek verilmesi sağlanır. Hanede birden fazla bakıma ihtiyacı olan engelli bulunması hâlinde, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının hesaplanmasında birinci bakıma ihtiyacı olan engelliden sonraki her bakıma ihtiyacı olan engelli iki kişi sayılır.

Bakıma ihtiyacı olan engellilere sunulacak bakım hizmet modeline ve kapsamına, bakım hizmetinden yararlanabileceklerin başvuru şekline, bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılacak kuruluşlara açılış izni verilmesine, çalışmasına, denetimine, ücretlendirilmesine, idari para cezalarının ve kapatılma işlemlerinin uygulanmasına, özel bakım merkezlerine bakım hizmeti karşılığı yapılacak ödemelere ve bakım hizmeti veren resmî kurumlara yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Bakıma ihtiyacı olan engellilerin evde

bakımına destek için yapılacak sosyal yardımlara ilişkin iş ve işlemler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca gerçekleştirilir. Bakıma ihtiyacı olan engellilerin evde bakımına destek için yapılacak sosyal yardımın başvuru şekline, değerlendirilmesine, ödenmesine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

10. Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 8’inci maddesi;

“(1)Başvurusu kabul edilen ve dosyası tamamlanan bakıma muhtaç özürlüler için aşağıdaki işlemler yapılır. Bakım raporu ve 6 ncı maddede belirtilen tüm belgeleri içeren dosya oluşturulur.

b) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti bakıma muhtaç özürlüye aynı ilde bakım hizmeti verilmesini öngörmüş ise önerilen bakım hizmetinin türü il müdürlüğünce onaylanır.

c) (Değişik:RG-21/10/2010-27736) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, bakıma muhtaç özürlüye il dışında özel veya Genel Müdürlüğün dışındaki resmî bakım merkezinde bakım hizmeti verilmesini öngörmüş ise dosya ilgili il müdürlüğüne gönderilir. Dosyanın gönderildiği il müdürlüğü öngörülen bakım hizmeti doğrultusunda gerekli işlemi yaparak onay verir veya öngörülen bakım verilemeyeceğini tespit etmesi hâlinde dosyayı iade eder.

ç) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, bakıma muhtaç özürlüye Genel Müdürlüğe bağlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde bakım hizmeti verilmesini öngörmüş ise dosya değerlendirilmek üzere Genel Müdürlüğe gönderilir.”

10.1. Değerlendirme heyetinin oluşturulması, çalışma usul ve esasları başlıklı 10’uncu maddesi;

“(Değişik:RG-23/10/2007-26679) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti il ve ilçe müdürlüklerinde aşağıdaki şekilde oluşturulur;

a) (Değişik:RG-21/10/2010-27736) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti; il müdürlüğü onayıyla sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, tabip, fizyoterapist, hemşire, sağlık memuru, ebe, sağlık teknisyeni unvanına sahip kişiler arasından farklı mesleki unvanlara sahip en az üç kişiden oluşturulur. Personelin farklı kurum ve kuruluşlardan heyette görevlendirilmesi durumunda valilikten onay alınır.

b) Bakım hizmetleri değerlendirme heyetinin başkanı il müdürlüğünce belirlenir.

c) Bakıma muhtaç özürlünün ve ailesinin fiziksel, zihinsel, duygusal, psiko-sosyal ve demografik özellikleri ve özgeçmişleri, özürlü ve özürlüyü kabullenme durumunun tespit edilmesi, bakıma muhtaç özürlünün hakları, yararlanabileceği özel eğitim, mesleki rehabilitasyon, tıbbi tedavi ve rehabilitasyon, sosyal yardımlar, koruyucu aile, evlat edindirme gibi hizmetler hakkında değerlendirme yapılması için bakım hizmetleri değerlendirme heyetinde sosyal çalışmacı görevlendirilir.

ç) Sosyal çalışmacı bulunamaması hâlinde diğer mesleki unvana sahip personel (c) bendinde belirtilen tespit ve değerlendirmeyi yapar.

- d) Bakım hizmetleri değerlendirme heyetinin il müdürlüğü ve bağlı kuruluşlarının kadrolarından oluşturulamaması hâlinde, ilde bulunan diğer resmî kurum ve kuruluşlarca sunulan hizmetlerin aksatılmaması kaydıyla, bu kurum ve kuruluşların kadrolarından yararlanılır.
- e) İlde bulunan diğer resmî kurum ve kuruluşların imkânları çerçevesinde de üç farklı meslekten kişilerin bulunamaması durumunda, bakıma muhtaç özürlülerin mağdur edilmemesi ve gerekli işlemlerin yapılması için tercihen özürlülük alanında kurumda çalışan lisans eğitimi almış en az üç personel ile bakım hizmetleri değerlendirme heyeti tamamlanır.
- f) İhtiyaç duyulması halinde, il müdürü haricindeki il müdür yardımcıları, ilçe müdürleri, şube müdürleri, kuruluş müdürleri ve kuruluş müdür yardımcıları ile iki veya üç yıllık yüksek öğretim programlarından mezun olarak öğretmen unvanına sahip personel de bakım hizmetleri değerlendirme heyetinde görevlendirilebilir.(2)(Mülga:RG-23/10/2007-26679)
- (3) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) İl müdürlüğünün ihtiyaç duyması hâlinde birden fazla bakım hizmetleri değerlendirme heyeti oluşturulur. Ayrıca ihtiyaç duyulması hâlinde birden fazla bakım heyeti için toplu görevlendirme yapılarak bir personelin farklı zamanlarda farklı bakım hizmetleri değerlendirme heyetinde görev yapması sağlanabilir.
- (4) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, üye tam sayısı ile toplanır ve oy çokluğuyla karar alır. Karara karşı olanlar ayrışık oyunu gerekçeli olarak yazarlar.
- (5) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, il müdürünün veya il müdürünün görevlendireceği il müdür yardımcısının gözetiminde çalışır.
- (6) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, bakıma muhtaç özürünün; psiko-sosyal ve sağlık durumunu dikkate alarak bakım ihtiyacını ve bakım ihtiyacının nasıl giderileceğini belirleyerek bakım raporunu hazırlar.
- (7) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) Bakım raporunun hazırlanmasında özürünün ve ailesinin görüş ve talepleri de dikkate alınır.
- (8) Akrabaları tarafından bakımı sağlanan özürünün bireysel bakım planı bakım hizmetleri değerlendirme heyeti tarafından hazırlanır.
- (9) Bakım raporunda, bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinde belirtilen bakım türlerinden uygun görülenin teklifi yapılır. Ayrıca bakıma muhtaç özürüne yönelik bakım hizmetinin yatılı veya gündüzlü hizmet türlerinden hangisinin verileceği belirlenir.
- (10) Bakım raporunun içeriği Genel Müdürlükçe çıkarılacak genelge ile düzenlenir.
- (11) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, bakıma muhtaç özürlülere verilen bakım hizmetlerini takip eder, bakım merkezlerine ve kişilere rehberlik eder, il müdürlüğünün görevlendirmesi hâlinde kontrol hizmetlerini yürütür.
- (12) (Değişik:RG-31/7/2009-27305) Bakım hizmetinin bakıma muhtaç özürünün akrabaları tarafından verilmesi hâlinde, bakım hizmetleri değerlendirme heyetinde görevli bir veya bu heyette görevlendirilebilecek başka personel, yılda en az bir kez veya ihtiyaç duyulduğu zaman bakım hizmetini verecek kişiye, bakım hizmetinin verilmesinde uygulanacak usul ve esaslar dâhilinde rehberlik eder ve bakım hizmetinin bireysel bakım planı doğrultusunda verilip verilmediğini inceler, bakmakla yükümlü olduğu birey sayısında değişiklik olup olmadığını gözlemler ve gelirlerinde değişiklik olup olmadığı hakkında bilgi alır. Tespitlerine, gözlemlerine

ve aldığı bilgilere ilişkin rapor hazırlayarak il müdürlüğüne bildirir. İl müdürlüğü rapora göre işlem yapar.

(13) (Değişik:RG-31/7/2009-27305) Bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, merkezlerde verilen hizmetin uygunluğu konusunda yılda en az bir kez veya ihtiyaç duyulduğu zaman inceleme yapar, inceleme raporu hazırlar ve karar için il müdürlüğüne sunar.

(14) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) İl müdürlüğü inceleme raporunun içeriğini dikkate alarak gerekli işlemi yapar.” şeklinde düzenlenmiştir.

10.2. 14’üncü maddesinin birinci fıkrasının a bendi;

“a) Bakıma muhtaç özürliye akrabaları tarafından ikametgâhında bakım hizmetinin verilmesi durumunda, bakım ücreti aşağıdaki belgelere istinaden bakım hizmetini veren kişiye, bakım hizmetinin verilmesini takip eden ay içinde il müdürlüğü tarafından ödenir.” şeklinde düzenlenmiştir.

11. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 16/09/2012 tarih ve 2012/24 sayılı Genelge’de şu hususlara yer verilmiştir;

“2. Evde bakım hizmetinden yararlanan özürliülerden sağlık kurulu raporu süresi biten bir özürliünün evde bakım ücreti ödemesinin durdurulduğu ve özürliü hakkında alınan yeni raporun Bakım Hizmetleri Değerlendirme Heyetine geç teslim edilmesi halinde durdurulan evde bakım ücretinin rapor tarihinden mi yoksa raporun kuruma teslim edildiği tarihten itibaren mi ödenmeye başlaması gerektiği hususunda tereddütler belirtilmektedir. Aynı Yönetmelik hükümlerince evde bakım ücreti özürliü sağlık kurulu raporu süresince ödenebileceğinden sağlık kurulu raporu süresi biten özürliünün raporunun bittiği tarihten itibaren evde bakım ücretinin sonlandırılması, İl Müdürlüğüne ibraz edilen yeni sağlık kurulu raporunun Yönetmelik hükümlerine uygun olması halinde evde bakım ücretinin yeniden ödenmeye başlaması, sağlık kurulu raporu süresinin bittiği tarih ile yeni sağlık kurulu raporunun alındığı tarih arasında geçen süreyi kapsayacak şekilde yeni onay alınması ve geriye dönük farkın ödenmesi gerekmektedir.”

12. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Tavsiye kararı” başlıklı 32 nci maddesinde;

“İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde tavsiye kararı verilir. Kararda idare hakkında aşağıdaki tavsiyelerden bir veya birkaçına yer verilir: b)Zararın tazmini.

ç)Mevzuat değişikliğinin yapılması...” hükmü yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

13. Kamu Denetçisi tarafından başvuranın, evde bakım ücreti başvurusunun kabul edilmesi durumunda ilgili idareye başvuru tarihinden onay tarihine kadar geçen süreyi kapsayacak şekilde geriye yönelik ödeme yapılması şeklinde talebinin mevzuata aykırılık sebebiyle idarece reddedilse de ilgili Yönetmelik hükmünde bu şekilde kesin bir ifadenin bulunmadığı, konusu Yönetmeliğin Anayasada yer alan eşitlik ilkesine ve engelli hakları açısından Anayasa ve Kanunlarımızdaki hükümlerle ve bu konuda Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uyumlu olmadığı değerlendirilerek; Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin ilgili hükmünün engelliler lehine yorumlanması, farklı uygulamalara son verilmesi için Yönetmelikte değişiklik yapılması yönünde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Tavsiyede bulunulmasına ilişkin öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

14. Başvuran kızı ...'nın 21.06.2016 tarihinde İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. ve Cer. Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınan 1 yıl süreli %100 ağır engelli raporuna istinaden, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğüne evde bakım ücreti için müracaatta bulunduğunu, tamamlaması gereken belgelere ilişkin bir form verilerek İzmir/Balçova Kaymakamlığında bulunan Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat etmesi gerektiğinin belirtildiğini, Balçova Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat ederek istenilen belgeleri 2016 Haziran ayı bitmeden teslim ettiğini, evinde yapılan kontrol sonrasında belgelerinin il müdürlüğüne gönderileceği bilgisinin verildiğini ve yaklaşık 6 ay sonra evde bakım ücretinin bağlandığını, rapor süresini veya müracaat tarihini kapsayacak bir ödeme yapılmadığını belirtmekte olup, evde bakım ücretinin müracaat tarihi esas alınarak bağlanmasını ve tarafına geriye dönük ödeme yapılmasını talep etmektedir.

15. Somut olay nezdinde yapılan değerlendirmede Balçova İlçe Bakım Heyeti'nin Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 8'inci maddesinin a bendi gereğince oluşturduğu raporda imza sahiplerinin farklı mesleki unvanlara sahip en az üç kişiden oluşması gerekirken Yönetmeliğe aykırı şekilde imza sahiplerinin aynı meslek grubundan ve iki kişi olarak oluşturulması İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından fark edilmiş, mevzuata aykırı olarak oluşturulan rapor dikkate alınmayarak yeni bir rapor istenilmiş, bu sebeple Eylül ayında görüşmeye alınan evde bakım ücreti talebi 21/10/2016 tarihinde karara bağlanmak durumunda kaldığı anlaşılmıştır.

16. İdarelerle yapılan yazışmalar neticesinde ilk kez evde bakım ücreti başvurusunda bulunan kişilerin bu taleplerinin kabul edilmesi neticesinde ücret ödemesinin Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 14'üncü maddesinin a bendi gereğince bu hizmetin verilmesinin kararlaştırıldığı ayı takip eden ay içerisinde ödendiği, ancak evde bakım ücretini hak etmiş ve fakat rapor süresi biten vatandaşların raporlarını yenileyene kadar geçen sürede alamadıkları ücret 16/10/2012 tarih ve 2012/24 sayılı genelge çerçevesinde ödendiği tespit edilmiştir.

17. Söz konusu evde bakım ücretinin ödenmesine dair usul ve esaslar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hazırlanan idari işlem olan Yönetmelik ve genelge hükümleri çerçevesinde belirlenmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bu esasları belirlerken evde bakım ücretini aşmak için ilk defa başvuru yapanlar ile sağlık kurulu raporu süresi bittiği için ücret ödemesi kesilen ve daha sonra raporu tekrar alarak başvuran vatandaşlar arasında ayrı uygulama geliştirdiği görülmektedir. Ancak her iki durumda da söz konusu ücret engelli vatandaşların mezkur Yönetmeliğin 9'uncü maddesinin ikinci fıkrasında tadadî olarak sayılan "*banyo yaptırılması, tuvalet ihtiyacını gidermede yardım edilmesi ve gerektiğinde temizliğinin yapılması, turnaklarının kesilmesi, saçlarının taranması, dişlerinin temizlenmesi, yemek ve içecek ihtiyacının giderilmesi, el, yüz ve ayak temizliği, sakal tıraşının yapılması, istenmeyen tüylerin temizlenmesi, elbiselerinin giydirilmesi ve çıkarılması, burun ve kulak temizliğinin yapılması, yatağının temizlenmesi ve düzeltilmesi, odasının temizlenmesi, çamaşırlarının yıkanması, tehlikelere karşı korunması ve gözetilmesi*" gibi kişisel bakım hizmetleri ile "*Bakıma muhtaç özürlü ailesinin, özürliyi ve özür durumunu kabullenmesine, bilgilendirilmesine yönelik kişisel veya grup çalışması yöntemiyle verilecek hizmetleri, bakıma muhtaç özürünün özrünü, mevcut durumunu ve yerleştirildiği ortamı kabullenmesine, bilgilendirilmesine ve gelişim alanlarında desteklenmesine yönelik kişisel ve grup çalışması yöntemiyle verilecek hizmetleri, özürlü ve ailesinin sosyal hakları ve mevcut kaynakların kullanılmasına yönelik kişisel ve grup çalışması yöntemiyle verilecek hizmetleri, özürünün bağımsız yaşama, sosyal hayata uyumuna ve katılımına yönelik sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ile düzenlenecek bu tür etkinliklere katılabilmesi için refakat*

hizmetleri, özürünün terk edilme, reddedilme, özür durumunu kabullenememe, ümitsizlik, intihar etme, yalnızlık, sevgisizlik ve benzeri olumsuz duygulardan kurtarılmasına ve depresyon, stres ve benzeri durumların yaşanmasının engellenmesine yönelik kişisel veya grup çalışması yöntemiyle verilecek hizmetleri,” gibi psiko-sosyal destek hizmetlerinin engelli kişiye bakmakla yükümlü kişilerce görülmesi sonucu ödenen ücrettir.

18. Yönetmelik 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu’nun Ek 7’nci maddesini dayanak gösterilerek Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Özürsüzler İdaresi Başkanlığı, Maliye Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığınca müştereken ve Sayıştayın görüşü alınarak hazırlanmıştır. Mezkur Kanun’un Ek 7’nci maddenin incelenmesinde bakıma muhtaç engellilere ücret verilmesinin genel esaslarının düzenlendiği, diğer usul ve esasların Yönetmeliklerle düzenlenmesinin ön görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu itibarla Kanun’da vatandaşların ücret taleplerinin nasıl karşılanacağı hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte söz konusu Kanun maddesinin son fıkrasında *“Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir”* hükmü ihdas edilerek gelir durumunun yasada belirtilen sınırı aşması durumunda ücret ödemesinin durdurulacağı ve fazladan ödenen ücretlerin yasal faizi ile birlikte takip ve tahsil edileceği düzenlenmiştir.

19. Tüm yasal mevzuat birlikte değerlendirildiğinde, bakıma muhtaç engellilerin evde bakımı için ödenen ücretin yapılan başvurunun ardından yapılan değerlendirme ve raporlama işlemleri ile onay safhasında geçen sürenin sonunda verildiği, ücret almaya hak kazanmış ve fakat sağlık raporunun süresinin bitmesi ile ücret ödemesi durdurulan kişinin sağlık raporunu İdareye teslim etmesi ile birlikte arada geçen süre zarfında yoksun kaldığı ücretin topluca ödendiği, bu itibarla İdarenin evde bakım ücretini ilk kez alanlar ile sağlık raporunu yenilemek suretiyle alanlar arasında bir ayırım gözetmediği,

20.1. Söz konusu ayırımın evde bakım ücretini düzenleyen kanun maddesinde yer almadığı, sağlık raporunu yenileyenlerin yoksun kaldığı ücretlerin topluca ödenmesinin dayanağının bir genelleme olduğu,

20.2. Evde bakım ücretini ilk kez almak için başvuran kişilerin engelli bireylerin mevzuatta yer alan bakımlarını kendi imkanları ile yaptıkları, başvuruları neticesinde yapılan değerlendirmede ücrete hak kazanmışlar ise kanuni şartlardan biri olan aylık gelir tutarının asgari ücretin 2/3’ünden az olmasını zorunlu olduğu, bu bakımdan engelli bireylerin zorunlu ihtiyaçlarının düşük gelirli ailelerce kısıtlı imkanlarla karşılandığı,

20.3. Mevzuatın incelenmesinden, ilgili Yönetmelikte açıkça düzenlenmemiş olması sebebiyle, sağlık raporu süresi biten kişilerin sağlık raporu yenilemeleri işlemleri sebebiyle ücretten yoksun kalmamaları için 11’inci paragrafta ifade edilen 2012/24 sayılı Genelge ile “geriye dönük ödeme yapılabildiği” tespit edilmiştir. Bunun “ödemeye hak kazanmış” engelli bireylerin “idari prosedürler sebebiyle” hak kaybına uğramalarını önlemek amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak uygulamada sağlık raporu ve diğer belgelerle başvuru yaparak “ilk kez” evde bakım ücreti talep eden engelli yakınlarının talepleri nihayetinde kabul edilse dahi “idari işlemlerinin tamamlandığı süre içerisinde” hak ettikleri gelirden yoksun kaldığı da bir gerçektir. Bu bağlamda, evde bakım ücretinin ödenmesine ilişkin idari işlemlerde ödemeye ilk kez başvuranlarla, tekraren başvuranlar arasında “farklılık bulunduğu” tespit edilmiştir. Bu farklılığın, ilgili Yönetmelik hükmünde ödeme usulünün kesin olarak ifade edilmemesinden kaynaklandığı, bu sebeple başvuru tarihinden onay tarihine kadar olan sürenin göz ardı edilerek idarenin ücret ödemesinin başvurunun “onayından” sonraki aydan itibaren yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, “hak ettikleri takdirde” söz konusu ödemeye ilk kez başvuru

yapanlarla tekraren başvuru yapanlar arasında böyle bir ayrıma gidilmesinin yerinde olmadığı, ilk kez başvuru yapanların onay tarihine kadar muhtaçlık durumları göz önünde bulundurularak ücret ödemesinin başvuru tarihinden onay safhasına kadar geçen süreyi de kapsayacak şekilde yapılabileceği değerlendirilmiştir. Bu durumun yayınlanacak yeni bir Genelge veya benzer bir idari tasarrufla düzenlenerek, ücret başvurusunda bulunan kişilerin ücreti hak ettikleri tespit edildiğinde, ücretin başvuru tarihinden itibaren geriye dönük hesaplanarak ödenmesi, engelli bireylerin ve bu kişilerin bakımını üstlenen yakınlarının idari işlemlerin uzun sürmesi sebebiyle ücret haklarından yoksun kalmalarının önlenebileceği,

20.4. Bununla birlikte, engelli bireylerin bakımı için evde bakım ücreti talep eden engelli yakınlarının 17'nci paragrafta belirtildiği üzere söz konusu ücretin kapsamının ifade edildiği Yönetmeliğin 9'uncu maddesindeki hizmetleri ücretten yoksun olarak görmeleri dikkate alındığında, farklı yorumlara ve uygulamalara mahal verilmemesi için ilgili Yönetmeliğin "ödeme usul ve esasları başlıklı" 14'üncü maddesinde değişiklik yapılarak, gerekli evraklarla birlikte Müdürlüklere başvuru yapan kişinin değerlendirme sonucunda ücrete hak kazandığına yönelik karar verilir ise ödemenin Müdürlüğe başvuru tarihinden itibaren geriye yönelik olarak yapılması yönünde düzenleme yapılması,

20.5. Böylelikle söz konusu idari işlemlerin sürelerinin Müdürlüklerin personel yapısı, başvuru sayısı gibi idari unsurlara göre farklılık arz etmesi sebebiyle aynı tarihlerde başvuru yapan kişilerin farklı il müdürlüklerinde farklı zamanlarda ücrete hak kazanması durumunda ortaya çıkacak eşitsizlikleri önlemesi gerektiği değerlendirilmiştir.

21.1 Yukarıdan itibaren anlatılan hususlar, başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, evde bakım ücreti ödemesinin başvuru tarihinden itibaren yapılmasına engel olacak bir hükmün Yönetmelikte yer almadığı, bu durumun hizmetin yürütülmesinde başvuran kişiler açısından eşitsizlik yaratmasına mahal vermemek için gerekli şartları taşıdığı anlaşılan ücret almak için başvuru yapanlara ödemenin onay tarihinden sonra ödeme yapılırken başvuru tarihi ve onay tarihi arasında geçen sürenin hesaplanarak geriye dönük ödeme yapılması gerektiği,

21.2. Evde bakım ücretinin engellilerin toplumsal hayattaki dezavantajlarının giderilmesi amacıyla verildiği dikkate alındığında, idarece yapılan inceleme neticesinde ücreti almaya mevzuat kapsamında bir engel bulunmadığı anlaşılan kişilere bu ücretin idareye başvuru tarihi ile incelemenin tamamlanması arasındaki süreyi kapsayacak şekilde verilmesi yönünde Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelikte değişiklik yapılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

22. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünün Kurumumuzun bilgi ve belge talebine verdiği cevabi yazıda ve eklerinde iyi yönetim ilkelerinden kanuna uygunluk, hesap verilebilirlik, şeffaflık ilkelerine uygun hareket edildiği görülmüştür.

22.1. Ancak başvuranın BİMER üzerinden yapmış olduğu başvuruya talebinin değerlendirme sürecinin uzun sürmesinin sebeplerinin açıklanmadığı, bu itibarla idarelerin hesap verilebilirlik, şeffaflık ilkelerine aykırı hareket ettiği tespit edildiğinden, İdarelerin bahse konu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

23. 6328 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvurunun Kurumumuz tarafından reddedilmesi hâlinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. 21 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca ise tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Buna göre; ilgili idarenin **eylem ve işlemlerine karşı** dava açma süresinden arta kalan sürede İzmir İdare Mahkemesinde, işleme dayanak teşkil eden Yönetmeliğin iptali için Danıştay'a yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Yukarıda açıklanan gerekçelerle başvuranın evde bakım ücreti ödemesinin geriye yönelik hesaplanarak ödenmesi hususundaki talebinin kabulüne, başvuranın ilgili idareye başvuru tarihinden onay tarihine kadar geçen sürenin ücret hesaplamasında dikkate alınarak ortaya çıkan farkın başvurana ödenmesi hususunda **İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ İLE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

Uygulama ve yorum farklılıklarının giderilmesi için “*Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti Ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelikte*” evde bakım ücreti almaya hak kazanan kişilerin ücretlerini başvuru tarihinden itibaren almaları hususunda gerekli değişikliklerin yapılması hususlarında **AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kanununun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA, İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ ile AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi